

Wat je doop je zegt (2)

Beste vrienden,

Het is een ongekend voorrecht: het feit dat je als kind bent gedoopt. Het water dat de Heere op je voorhoofd heeft laten druppelen, heeft een rijke boodschap in zich. Het verkondigt je dat God niet alleen met anderen, maar ook met jou een verbond aangaat: het genadeverbond, eeuwen geleden met Abraham gesloten. Bij dit verbond betreft Hij ook jou.

Wat zou het heerlijk zijn als meer mensen helder zicht mogen ontvangen op wat de doop hun verkondigt. Als meer mensen de zeggingskracht ervan mogen ervaren. Als meer mensen er, in de strijd van het leven, het heil dat de Heere in de doop aanbiedt, in geloof mogen ontvangen en er zo troost uit mogen putten. Het zou tot zegen zijn voor de kerk. Ook voor jongeren, die die soms met indringende vragen over de doop kunnen lopen. Die er soms toe neigen de kinderdoop als onbijbels van de hand te wijzen.

Om die reden is het goed om keer op keer met elkaar na te denken over de doop. De afgelopen keer zijn we met elkaar op zoek gegaan naar wat

de Bijbel over de doop zegt. Waarom de doop? Is ze er ook voor kleine kinderen van gelovige ouders? Op grond waarvan?

Vanavond willen we stilstaan bij het Doopformulier. Ik wil eerst kort iets zeggen over de historische achtergrond. In welke tijd werd dit Formulier opgesteld? Door wie en waarom? Daarna wil ik iets van de inhoud van het Formulier aanstippen. Hoe ziet het Formulier de doop? Waarop baseert het de kinderdoop? Tot slot wil ik enkele lessen trekken voor ons vandaag.

I - Historische achtergrond

Het Doopformulier zoals je dat achterin je bijbeltje aantreft, is oud goud. Het stamt uit de zestiende eeuw, de tijd waarin de Reformatie een stempel zette op ons land en op de kerk in ons land. Vele rooms-katholieke parochies werden hervormd. Zij gingen over naar de Bijbelse leer die mannen als Luther en Calvijn voor het voetlicht brachten: dat zondaren zalig worden uit genade alleen, door het geloof alleen, in Christus alleen.

De Reformatie was eigenlijk één grote opwekkingsbeweging. Ook in de Nederlanden kwamen tal van mensen in dorpen en steden tot geloof en bekering. Het leidde tot een nieuw elan in de kerk. Tegelijk rezen er indringende vragen. Over de leer. Over de erediensten. Over de sacramenten.

Onze vaders hebben intensief nagedacht over de doop. In ons land hebben met name Petrus Datheen en Caspar van der Heyden de kerk een grote dienst bewezen door de doopleer op schrift te stellen. De Synode van Dordrecht van 1574 heeft het formulier dat zij maakten, vastgesteld voor alle gemeenten in de Nederlanden.

Datheen en Van der Heyden hebben bij het schrijven geput uit allerlei andere formulieren: dat van Calvijn in Genève, dat van Zwingli in Zürich, dat van Marten Micron en Johannes à Lasco in Londen. Daardoor ademt het formulier echt de geest van de Reformatie, de beweging die het in alles te doen is geweest om het Woord van God.

Wat een zegen is het dat we dit formulier mogen hebben! Het stelt beknopt en evenwichtig alle aspecten van de leer van de doop aan de orde. Al eeuwen wordt op deze manier voorkomen dat predikanten zelf tijdens een doopdienst een eigen opvatting over de doop verkondigen. De kerk heeft het formulier eenparig aangenomen. Al eeuwen staat ze erachter.

Met het formulier bakent de kerk de leer af tegen de doopleer van rooms-katholieken, maar ook tegen die van de zogenaamde wederdopers. Van die laatste beweging heeft de Reformatie van meet af aan hinder gehad. De wederdopers worden ook wel de anabaptisten genoemd: ana is Grieks voor opnieuw of dubbel; baptizo betekent

dopen; vandaar hun naam: wederdopers. Zij keerden zich tegen de kinderdoop.

Inmiddels is er van de anabaptisten weinig meer over, maar hun opvattingen zijn nog springlevend. We treffen ze vooral aan in allerlei evangelische groeperingen. Het is wellicht goed om bij enkele van hun opvattingen de vinger te leggen.

+ Wederdopers als Menno Simons en Balthasar Hübmaier zeggen dat mensen alleen mogen worden gedoopt als zij bewust tot geloof zijn gekomen. Als je je laat dopen, leg je publiek getuigenis af van je geloof en je bekering. Je laat ermee weten dat je met Christus bent begraven en bent opgestaan. De doop gaat helemaal over de belijdenis van de gedoopte. Met zijn doop belooft hij ook dat hij zijn leven zal toewijden aan God. Alle nadruk valt op wat de mens moet doen. Zo vind je het vaak ook vandaag de dag bij mensen uit de evangelische beweging. 'Het staat gewoon in de Bijbel', zeggen ze, 'eerst geloven, dan dopen.'

+ De visie van de anabaptisten op de doop gaat vaak gepaard met een onbijbelse visie op het geloof. Veel wederdopers staan een vrije wil voor: het is uiteindelijk aan de mens zelf of hij tot geloof komt of niet. Het gaat om zijn beslissing. De leer van de totale verdorvenheid van de mens wordt veelal ontkend, en daarmee ook de radicale kracht van de genade.

Het is wat we ook kunnen beluisteren in evangelische kringen, zij het gelukkig niet bij alle, en bij de ene groepering sterker dan bij de andere. Wat je wel hoort, is zoiets als: 'God stelt het verbond voor je open, nu moet je wel antwoord geven. Door de doop laat je zien dat je het werk van Christus aanvaardt. Ook dat je van nu af heilig gaat leven en je laat zien dat je een nieuw mens bent.'

+ Wat in de visie van de wederdopers nauwelijks een rol speelt, is de doorgaande lijn van het genadeverbond in het Oude en Nieuwe Testament. Dat is ook wat je kunt beluisteren in evangelische kringen. Zij doen alsof je in de tijd van het Oude Testament door geboorte in het verbond van God kwam en dat de besnijdenis dat uitbeeldt. In het Nieuwe Testament gaat het om de geestelijke werkelijkheid en het geloof, zeggen ze. Alsof dat in het Oude Testament niet het geval was. Ook toen ging het bij de besnijdenis eerst en vooral om de geestelijke betekenis ervan. Die is een jood, zegt Paulus in Rom. 2:25-29, van wie het hart is besneden.

+ Zo staat het afwijzen van de kinderdoop vaak niet op zichzelf. Het gaat vaak samen met het innemen van andere standpunten op belangrijke thema's in de Bijbelse geloofsleer. Ook als het gaat om het Woord. Anabaptisten hechten vaak meer waarde aan ingevingen en bijzondere, visionaire ervaringen dan aan het naakte, kale Woord.

+ Zij houden er vaak ook een andere visie op de kerk op na. Wederdopers zien de kerk als een gemeenschap van uitsluitend ware gelovigen. Alleen het koren mag erin aanwezig zijn, het kaf niet. De gemeenschap der heiligen namen zij heel letterlijk: al hun goederen deelden ze met elkaar. Zij stonden een vorm van communisme voor: wat van jou is, is van mij en andersom.

Onze vaders zijn van de opvattingen van de wederdopers niet onder de indruk geweest. Integendeel. Met volle overtuiging hebben zij voor de kinderdoop gekozen. Zij hebben pal gestaan voor de rijke troostbronnen die erin liggen opgeslagen. Het Doopformulier laat dat helder tot uiting komen.

II – Belangrijke aspecten van het Doopformulier

Laten we het Doopformulier zelf van dichterbij bezien en enkele aspecten eruit voor het voetlicht brengen.

1. De doop verkondigt dat God met ons en onze kinderen een verbond aangaat

Als we het Formulier doorlezen, dan kan het ons als eerste opvallen dat het grote waarde toekent aan het verbond der genade. Dat is het eerste wat willen noemen. De doop, zegt het Formulier, verkondigt ons God met ons en onze kinderen een verbond aangaat.

Als wij worden gedoopt in de Naam van de Vader, zegt het Formulier, 'betuigt en verzegelt God de Vader ons dat Hij met ons een eeuwig verbond der genade opricht.' Iets verderop staat: De doop is 'een zegel en ontwijfelbaar getuigenis dat wij een eeuwig verbond met God hebben.'

Het Doopformulier stelt het verbond der genade centraal. Daarbij verwijst het naar wat God zegt tegen Abraham in Gen. 17:7: 'Ik zal Mijn verbond oprichten tussen u en uw zaad na u, in hun geslachten, om u te zijn tot een God, en uw zaad na u'.

De grote belofte die God aan Abraham doet is: het Zaad, het Kind, Christus Jezus. 'In uw zaad', zegt de Heere, 'zullen alle geslachten der aarde worden gezegend' (Gen. 22:18). In uw zaad, dat ziet op Christus (Gal. 3:16). Christus zal ervoor zorgen dat mensen uit alle volkeren der aarde eeuwige zegeningen ontvangen: vergeving van zonden en het eeuwige leven.

Vóór de komst van Christus is het genadeverbond beperkt tot de joden. Het teken van het verbond is dan de besnijdenis. Ook kinderen krijgen het. Het teken verkondigt hun Christus: Hij zal komen, Hij zal als onrein stukje voorhuid worden weggeworpen, afgesneden uit het land der levenden (Jes. 53:8). Al wie nu in Christus gelooft, ontvangt Christus en wie Christus ontvangt, is in de ware zin van het woord besneden: rein van hart.

Nà de komst van Christus is het genadeverbond er ook voor de heidenen. Het Evangelie dat aan Abraham is verkondigd, wordt ook de heidenen verkondigd. Christus geeft er Zelf opdracht voor. 'Ga dan heen', zegt Hij, 'onderwijst *al de volken*, hen dopend in de Naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest' (Matth. 28).

God richt een verbond op met alle heidenen die geloven, èn met hun kinderen, zoals Hij dat deed met Abraham. God verbindt Zich ook met hun kinderen. Zij horen er helemaal bij: bij God, bij Zijn gemeente, bij het verbond. Zij zijn kinderen van het verbond. Het teken is nu niet langer de besnijdenis, maar de doop.

Mogen de kinderen echt worden gedoopt? Is dat werkelijk zo? Stel dat het niet zo zou mogen, zegt Marten Micron, opsteller van het Doopformulier voor de gemeente in Londen, dan zou dat betekenen dat we er met de komst van Christus op achteruit zouden zijn gegaan. Dat zou betekenen dat kinderen vóór de komst van Christus wèl in het genadeverbond mochten worden opgenomen, en nà de komst van Christus niet. Dat kan niet de bedoeling zijn. En dat is ook niet de bedoeling. Kinderen horen er voluit bij. Ons Doopformulier onderstreept dat.

Maar kleine kinderen weten nog van niets. Zij kunnen nog geen getuigenis van hun geloof afleggen. Maar... wist Izak wat het verbond betekende, toen Abraham hem besneed? En, zegt het Doopformulier,

begrepen de kinderen wat Jezus deed, toen Hij hen de handen oplegde en Zijn zegen gaf? Nee, en toch deed Christus het. Zo ook God. Hij sluit met onze kinderen Zijn verbond, ook al begrijpen ze er nog niets van.

2. De doop verkondigt de rijke beloften die het genadeverbond bevat

De doop verkondigt ons, kortom, dat God met onze kinderen het verbond der genade aangaat. Daarbij wijst het Formulier ook op de rijke beloften van dat verbond. Dat is het tweede waarbij we kort de vinger leggen.

Het Formulier jubelt het bijna uit als zij spreekt over wat God ons en onze kinderen belooft. Het gaat achtereenvolgens na wat God de Vader, God de Zoon en God de Heilige Geest ons toezeggen.

God de Vader belooft ons, zo zegt het Doopformulier, dat Hij 'ons tot Zijn kinderen en erfgenamen aanneemt, en daarom van alle goed ons verzorgen en alle kwaad van ons weren, of ten onzen beste keren wil.'

God zegt dus niet alleen: 'Ik ben uw God.' Hij zegt ook: 'Jij bent Mijn kind, mijn erfgenaam.' Jij behoort Mij toe, Ik behoer jou toe. Wie Ik als God ben, wil Ik helemaal zijn voor jou en voor heel je nageslacht na je.

God verklaart dat Hij ons aanneemt als Zijn kinderen. Dat betekent dat God ons alles geeft wat wij nodig hebben voor ons lichaam en voor onze ziel, voor dit leven en na dit leven. Het is wat God ons en onze kinderen aanbiedt. 'Ik ben er helemaal voor jou', verklaart de Heere plechtig.

Hij zegt ons en onze kinderen het goede toe. En het kwade dat ons overkomt? God belooft dat Hij het zal laten meewerken ten goede. Is dat nu geen rijke troost?

Nu, zo is het in de belofte. Alle kinderen van het verbond zijn in zekere zin kinderen van God. De paradox is nu dat zij het óók moeten worden door geloof en bekering. Dan zijn zij het in de diepe zin van het Woord. Dat betekent dat als de Heere je tot geloof brengt, je eigenlijk wordt wie je bent: een kind van God, een verbondskind.

Het is als bij de gelijkenis van de verloren zoon. Toen hij tot zichzelf kwam, zei hij: 'Ik zal opstaan en... naar mijn vader gaan.' Toen werd hij geen zoon, maar hij zag in dat hij het was. Maar, zei hij erbij, ik ben het niet waard om het nog langer te zijn. Zo gaat het nu als een verbondskind bekeerd wordt. Dan word je onbekeerd.

God de Zoon doet ook de meest kostbare beloften. Als wij worden gedoopt in de Naam van de Zoon, zo zegt het Formulier, verzegelt ons de Zoon dat Hij ons wast in Zijn bloed van al onze zonden. Het is wat God de Zoon belooft. Hij belooft ons Zijn bloed. Alleen door Zijn bloed kan God onze God zijn.

De afwassing van de zonden is onmisbaar. Dat is ook wat het Formulier zegt. Wij zijn in onszelf in zonden ontvangen en geboren en daarom zijn wij kinderen des toorns. Wij hebben te kampen met de 'onreinheid

onzer zielen'. Daarom hebben wij nodig wat God ons in de doop aanreikt: de 'afwassing der zonden door Jezus Christus'.

Deze belofte is heel krachtig opgeschreven. 'En als wij in de Naam van de Zoon worden gedoopt, zo verzegelt ons de Zoon dat Hij ons wast in Zijn bloed van al onze zonden...'

Het is alsof je door de doop van al je zonden wordt gereinigd. Dat is uiteraard niet wat het Doopformulier bedoelt te zeggen. Het Doopformulier wil onderstrepen hoe rijk de belofte van de Heere is: Christus Zelf verbindt Zich met je, en daarmee biedt Hij je Zijn kostbaar bloed aan.

Het doet denken aan een uitspraak van de Schotse theoloog John Duncan. Hij schrijft ergens: 'Als je onder de bediening van het Evangelie verloren gaat, zul je eerst door een zee van bloed heen moeten waden.' Als je als gedoopt kind verloren gaat, zul je het bloed van Christus moeten vertreden (Hebr. 10:29).

We moeten de woorden van het Doopformulier lezen als een krachtige belofte, als een aanbod van genade. Zo zegt ook de Heidelbergse Catechismus het. 'Zal men de jonge kinderen dopen?', luidt Vraag 74. 'Ja', is het antwoord, 'want zij zijn, net als de volwassenen, in het verbond van God en in Zijn gemeente opgenomen. En –en dan komt

het— ook hun wordt door Christus' bloed de verlossing van de zonden en de Heilige Geest, Die het geloof werkt, *toegezegd.*'

Toegezegd. Onder dat woordje zetten we een streepje. 'Ook hun [de jonge kinderen] wordt vergeving van zonden door Christus bloed en de gave van de Heilige Geest toegezegd, ofte wel: beloofd, ofte wel: aangeboden, aangereikt, overhandigd.'

Ook de Heilige Geest verbindt Zich aan ons en onze kinderen, en wat is dat ook zegenrijk, dat de Heilige Geest dat wil doen, want daarbij verkondigt Hij iets wat bijzonder rijk is. Het brengt mij bij het derde aspect in het Doopformulier dat ik graag wil onderstrepen. Want het Formulier zegt iets heel belangrijks over de Heilige Geest.

3. De doop wijst ons op de Heilige Geest, Die de beloften van het genadeverbond ons 'eigen' wil maken

Het Formulier zegt dat de Heilige Geest de kinderen in de doop iets heel belangrijks toezegt. Wat dan? Wel, dit: 'Als wij gedoopt worden in de Naam van de Heilige Geest, verzekert ons de Heilige Geest dat Hij ons wil *toe-eigenen wat wij in Christus hebben*, namelijk de afwassing van onze zonden en de dagelijkse vernieuwing van ons leven.'

Dit is een kernzin. Dit is echt iets om in ons hoofd vast te zetten. De Heilige Geest verzekert ons dat Hij ons wil toe-eigenen wat wij in Christus hebben.

Wat bedoelt het Formulier?

De Heilige Geest wil ons toe-eigenen wat we in Christus hebben.

We hebben het, en toch ook niet.

Het moet ons worden toe-geëigend.

Het moet ons daadwerkelijk in bezit worden gesteld.

Dan hebben we het ook echt.

Dan is het ons eigen.

Afwassing van zonden en vernieuwing van het leven –we hebben het in Christus, en nu zegt de Heilige Geest: Ik wil ervoor zorgen dat je het krijgt.

Hoe is dit? Dit lijkt een tegenstrijdigheid. Hoe kun je iets hebben en toch niet hebben? We kunnen het vergelijken met een bankdirecteur, die op kraamvisite komt bij de geboorte van een kindje. Hij feliciteert de ouders en hij zegt: 'Ik heb een rekening voor jullie kleine geopend. Er staat een groot bedrag op. Hier is het bankpasje. Als jullie kindje later op zwart zaad zit, geef het dit pasje en laat het naar de bank komen. Het geld staat voor hem klaar.'

Met andere woorden: het kind heeft een geldbedrag, het staat op zijn naam, maar tegelijk is het wel zo: het kind moet het zich wel toe-eigenen.

Zo is het in geestelijk opzicht: God zet de genadegaven van Christus voor ons en onze kinderen klaar, maar nu is het wel nodig dat we die genadegaven van Christus ons ook toe-eigenen. Dat we die daadwerkelijk in ontvangst nemen.

En dat is nu wat de Heilige Geest wil doen. Hij wil ervoor zorgen dat wij de medicijnen die voor ons klaar staan bij de hemelse Apotheek, niet onaangeroerd laten liggen, maar tot ons nemen. Hij wil ervoor zorgen dat wij de banktegoeden die de hemelse Kredietbank voor ons ter beschikking heeft, niet ongemoeid laten.

Gelukkig!

Gelukkig dat de Heilige Geest dit wil doen. Hij doet dat door het geloof te schenken. De Heilige Geest werkt het geloof. Vandaar dat Hij ook wel de 'Geest des geloofs' wordt genoemd (2 Kor. 4:13).

Dat is ook wat wij en onze kinderen zo nodig hebben. Dat Hij dat doet. Dat Hij ons tot geloof brengt. Want... in ons hart is weerstand en verzet tegen genade. Die weerstand en dat verzet moet worden overwonnen. Er is een goddelijke kracht voor nodig: de kracht van de Heilige Geest.

Bijzonder rijk dat de Heilige Geest ons wordt beloofd. Het doopwater wijst op Hem. Zoals het water druppelt op de kinderen, zo is de Heilige Geest op het Pinksterfeest uitgestort: als een stroom van water. Niemand minder dan de Heere Jezus Zelf doet dat. Hij zal 'dopen' met de Heilige Geest, zei Johannes de Doper al.

De Heilige Geest nu wil het heil in Christus ons toe-eigenen, zodat we het ook daadwerkelijk mogen ontvangen. Hoe doet Hij dat? Het is belangrijk om dat te benoemen. Je krijgt nogal eens de indruk bij mensen die het (terecht) opnemen voor de doop en het verbond, dat Hij je eigenlijk gaandeweg leert geloven. Je leert het. Je oefent het in, zoals je oefent met het bespelen van een muziekinstrument.

Op dit soort gedachten moeten we ook alert zijn. Je kunt in sommige kerkelijke kringen zomaar de indruk krijgen dat je, als je gedoopt bent, je het ervoor mag houden dat het goed met je is en dat het er in je leven vooral om gaat dat je laat zien dat je een kind van God bent.

Hoe eigent de Heilige Geest ons toe wat we in Christus mogen hebben? In Zijn gewone weg met zondaren overtuigt de Heilige Geest ons eerst van onze nameloze ellende: onze onreinheid en verlorenheid. Daarvoor gebruikt de Heilige Geest de prediking van de Wet: ontdekkende prediking, ontmaskerende prediking. In die weg krijgen de beloften van het verbond der genade waarde voor ons.

Zo zegt ook Zacharias Ursinus, opsteller van de Heidelbergse Catechismus, het. Hij schrijft: 'De mensen zijn geen geschikte hoorders van het Evangelie, tenzij ze hun zonden en ellende recht kennen. De verkondiging van de Wet moet daarom de verkondiging van het Evangelie voorbereiden.'

De Heilige Geest gebruikt het Evangelie om mensen levend te maken en tot geloof te brengen. Wat een rijke troost dat Hij het doet. Het zou voor eeuwig verloren zijn als God zou zeggen: 'Ik neem je op in Mijn verbond. Maar nu moet je wel zelf zien te geloven. Ik doe 999 stappen in jouw richting, nu wil Ik dat jij 1 stap in Mijn richting doet.' Dan zou geen verbondskind zalig worden.

4. De doop roept op tot een leven vol toewijding aan de dienst van God

Het vierde waarop het Formulier wijst als het gaat om de doop: de doop roept op tot een leven vol toewijding aan de dienst van God. Het spreekt over een verplichting tot een gehoorzaam leven aan Gods geboden.

Het gaat om een liefdesplicht. Als bij een huwelijk. Als man en vrouw elkaar het ja-woord voor Gods aangezicht hebben gegeven, gloeien hun harten van liefde voor elkaar. Het is op dat moment dat de ambtenaar van de burgerlijke stand de huwelijkse plichten voorleest. Wat zullen bruid en bruidegom er van harte ja opzeggen...

Nu, zo zal wekt de doop ons op om ons leven in dienst van de Heere te besteden, en niet in de wereld ons geluk te zoeken. Het is iets dat de Heere Zelf wil geven. Heiliging is niet onze zaak, maar Zijn zaak.

III – Enkele lessen naar aanleiding van het Formulier

Wie het Doopformulier aandachtig leest, kan er enkele belangrijke lessen uit opmaken.

1. De eerste is wel dat het Doopformulier het volle pond legt op de belovende God, en niet op de gelovende mens. De doop zet niet een streep onder het geloof de gedoopte, maar onder de belofte van God. Het Woord van God is waar. Je kunt ervan op aan.

De doop is nooit een bezegeling van òns ja-woord. De doop bezegelt het ja-woord van God. Dat is wel wat gebeurt als we de kinderdoop loslaten. Dan gaan accenten verschuiven. Dan gaat het al te zeer om de mens in plaats van om de Heere.

Maarten Luther hoorde eens van de herdoop van twee predikanten. Zij meenden dat hun (kinder)doop niet goed was, omdat zij toen nog niet het ware geloof hadden. En dat, zo meenden zij, moest er toch eerst zijn, wilde je kunnen zeggen dat de doop geldig was.

Deze mening bestrijdt Luther ten stelligste. ‘Stel u voor’, zegt hij, ‘dat ik meen het ware geloof te bezitten en nu om de Heilige doop vraag. Ik laat mij daadwerkelijk dopen, maar de volgende dag kom ik er achter, dat ik gisteren toch nog niet het ware geloof had; ik heb mij vergist en de HEERE

ontdekt mij eraan dat het niet waar is geweest. Is dan de doop ongeldig? Moet ik dan de volgende dag opnieuw gedoopt worden? Maar o, wat kan de dag daarop dezelfde zaak in mijn hart leven: ik meende wel voor de tweede herdoop dat ik het ware geloof had, maar nu begin ik toch steeds duidelijker te zien dat ik mij ook die tweede keer heb bedrogen. Moet ik dan voor de derde keer herdoopt worden, omdat ik nu pas het ware geloof heel echt bezit? Wel, dan mag ik mij wel elke dag laten dopen, want ik ben gedurig aangevochten of ik wel werkelijk het ware geloof heb...’

2. De tweede les is wel dat het belangrijk is goed zicht te hebben op de Bijbelse lijnen over verbond, doop en besnijdenis. Anders verliezen we de kinderdoop uit het oog en komen we in dopers vaarwater terecht. Dat zou erg zijn.

Luther schrijft: ‘Het is alleen God Die doopt. Wie zich daarom niet wil bedriegen, laat hem niet zeggen dat hij is gedoopt omdat hij heeft geloofd, maar laat hij zich erin beroemen dat hij door Gods eigen handen is gedoopt. Wanneer u zou begeren opnieuw te worden gedoopt, verloochent u dat u door God bent gedoopt. God zal dat niet ongestraft laten, omdat u dan Zijn werk, o mens, teniet doet. Want Hij heeft bevolen in Zijn Naam te dopen.’

Ook Calvijn waarschuwt ervoor zorgvuldig met de doop om te gaan. Het zijn ernstige woorden die hij optekent in de Institutie, als hij schrijft: ‘God zal een Wreker zijn wanneer iemand het versmaadt zijn kind te

tekenen met het teken van het Verbond, omdat... door die verachting... de aangeboden genade afgewezen wordt en als het ware afgezworen.'

3. De derde les is wel ons de rijkdom van Gods beloften voortdurend te overwegen en te doen zoals David deed toen hij van God de meest kostbare beloften kreeg: hij ging ermee op zijn knieën en vroeg de Heere: 'Doe zoals U hebt beloofd' (2 Sam. 7:5).

Calvijn schrijft: 'Het teken van de doop verklaart dat Hij [de Heere] niet alleen hen [gelovige ouders] met Zijn goedheid en genade wil bejegenen, maar ook hun nakomelingen tot in het duizendste geslacht. En daar de grote goedertierenheid van God zich hierin vertoont, geeft ze een zeer ruime stof om Zijn heerlijkheid te verkondigen. En ze doordringt de vrome harten met buitengewone blijdschap, waardoor ze worden aangevuurd om een zo liefhebbende Vader wederliefde te bewijzen, van Wie ze zien, dat ook hun nakomelingschap Hem een zorg is om hun.'

'Want hoe lieflijk is het voor vrome harten om niet alleen door het Woord, maar ook door het aanschouwen van hun ogen ervan verzekerd te worden dat ze zoveel genade bij de hemelse Vader verkrijgen, dat hun nakomelingschap een voorwerp van Zijn zorg is? Moeten wij hier niet, naar het voorbeeld van David, met ons hele hart opspringen tot dankzegging, opdat Zijn Naam door zo'n bewijs van goedheid geheiligd wordt? Hierom, hierom ongetwijfeld is het de satan te doen, wanneer hij

de kinderdoop met zoveel geweld aanvalt, namelijk dat deze betuiging van Gods genade uit de weg wordt geruimd.'

4. De vierde les, tot slot, is dat de doop in de strijd van het geloofsleven een bron van troost is: de doop op de betrouwbaarheid van de beloften van God, waarin Christus Zelf tot ons komt. Voor het bestreden gemoed van de wankelende gelovige is dat een heerlijk iets. Luther hield het de satan voor, toen die hem liet beven en vrezen: 'Ik ben gedoopt!'

De doop was voor Luther niet het entreekaartje voor de hemel, maar het bewijs dat Gods beloften waarachtig waren. In de strijd om de zekerheid of de Heere ook hem, zondaar, genadig wilde zijn, klampte Luther zich vast aan de doop, waarin de Heere hem had gezegd: 'Zo waarachtig als je gedoopt bent, zó waarachtig is Mijn belofte van de zondevergeving voor jou. Werp je neer aan Mijn voeten en Ik zal je geheel en al zaligen!'

Wat je doop je verkondigt (2)

Hand-out Inleiding doop, 31 maart 2022

Intro

Wat zou het heerlijk zijn als meer mensen helder zicht mogen ontvangen op wat de doop hun verkondigt.

I - Historische achtergronden van het Formulier

Doopformulier ademt geest van Reformatie, die het Woord centraal stelt.

Doopformulier bakent leer van de doop ook af tegen anabaptisten/wederdopers:

alleen dopen na publiek getuigenis; doop is belofte van de mens aan God;
doopvisie gaat vaak gepaard met geloof in vrije wil; nauwelijks zicht op verbanden tussen OT en NT; andere visie op Woord en kerk.

Onze vaders zijn van de opvattingen van de wederdopers niet onder de indruk geweest. Integendeel. Vol overtuiging staan ze voor de kinderdoop.

II – Belangrijke aspecten van het Formulier

1. Doop verkondigt dat God met ons en onze kinderen verbond aangaat

Christus is de grote belofte van het verbond. Vóór Zijn komst verbond met Abraham en zijn nageslacht met als teken: besnijdenis. Na Zijn komst verbond met joden en heidenen met als teken voor beiden: doop.

Kinderen horen er helemaal bij. Met de komst van Christus gaan we er niet op achteruit...

2. De doop verkondigt ons en onze kinderen rijke beloften van genadeverbond

Het Formulier wijst op een drievoudige belofte: die van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.

+ God de Vader: Ik ben jouw God, jij bent Mijn Kind.

Paradox: In de belofte zijn alle kinderen verbondskinderen. Nu moeten ze door geloof en wedergeboorte worden wie ze zijn. Voorbeeld: Gelijkenis verloren zoon.

+ God de Zoon: Ik was je af in Mijn bloed. Kernbelofte.

Deze belofte is heel krachtig opgeschreven. We moeten ze lezen als toezegging. Als aanbod van genade. Zie HC Vraag en Antwoord 74: ‘De jonge kinderen zijn in het verbond van God en Zijn gemeente opgenomen. Hun wordt door Christus’ bloed... de verlossing van zonden en de Heilige Geest (Die het geloof werkt) *toegezegd*’.

+ God de Heilige Geest.

3. De doop wijst ons op de Heilige Geest, Die de beloften van het genadeverbond ons ‘eigen’ wil maken

De Heilige Geest wil ons toe-eigenen wat wij in Christus hebben. Is dat niet tegenstrijdig? We hebben het al, en toch moeten we ook krijgen?

Voorbeeld: bankdirecteur.

De Heilige Geest stelt ons in bezit van het heil in Christus. Hij werkt het geloof, waardoor we het ontvangen.

De Heilige Geest werk in Zijn gewone manier van doen door Wet en Evangelie.

4. De doop roept op tot leven van toewijding aan de Heere

Liefdesplicht, voorbeeld huwelijkse plichten

III – Enkele lessen n.a.v. het Formulier

1. Volle pond op belovende God, niet op gelovende mens
2. Heb zicht op grote verbanden: genadeverbond, besnijdenis, belofte
3. Ga als David met beloften op knieën: ‘Heere, doe zoals U belooft’
4. Gebruik het in geloof als wapen in de strijd: ‘Ik ben gedoopt’ (Luther)

EXTRA - Dankgebed na het dopen

'Almachtige, barmhartige Vader, wij danken en loven U at U ons en onze kinderen door het bloed van uw lieve Zoon Jezus Christus al onze zonden hebt vergeven, en ons door Uw Heilige Geest tot lidmaten van uw eniggeboren Zoon en alzo tot Uw kinderen hebt aangenomen, en ons dit met de Heilige Doop bezegelt en bekrachtigt.'

Wordt hier nu gedankt voor het feit dat de gedoopte kinderen in het volle heil delen en dat zij kinderen van God zij in de volle, diepe zin van het woord?

Sommigen: Ja, allen, dat veronderstellen we.

Anderen: Nee, alleen de kinderen die zalig worden.

Maar... Hoe kunnen we geloven dat alle gedoopte kinderen zalig zijn, zonder dat er sprake is van persoonlijk geloof en wedergeboorte?

Het werkt oppervlakkigheid en zelfverzekerdheid in de hand.

Het leidt ook tot kerkverlating.

Hoe wèl opvatten?

+ In de geest van het voorafgaande: het gaat om een drievoudige belofte van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Er staat niet dat het reeds is gebeurd, maar dat Hij het doen wil en dat is wat Hij op alle mogelijke manieren ons verzekert.

+ Wie dankt? Goed om te zien: de gemeente, de verbondsgemeente, gerekend naar het beste deel (de oprecht gelovigen). De gemeente dankt voor de genade aan haar geschonken, aan ons en onze kinderen. Het 'ons en onze kinderen' betekent: onze gemeente, en de kinderen die ertoe behoren. Die geeft u dat heil. Die zijn erbij ingesloten.

Het is echt verbondsmatig gedacht. De kinderen behoren tot Gods verbond en daarom delen zij in alles wat de Heere in het verbond wil zijn voor de gemeente. Dat betekent niet dat gedankt wordt voor wat in het innerlijk van het hart geschied zou zijn.

De gemeente (waarbij de kinderen zijn ingesloten) dankt voor het heil waarin zij als gemeente mag delen. De kinderen worden niet gedoopt op grond van het geloof van hun ouders. Zij worden gedoopt omdat ze tot Gods verbond behoren. En ze behoren tot Gods verbond krachtens hun geboorte uit gelovige ouders, dat wil zeggen: uit ouders die belijden dat zij geloven.

Gedoopt, en dus zalig? Geen sprake van. Gedoopt, en daarom te meer moet op het hart worden gebonden dat de Heere recht op het leven heeft, en at Hij wacht op het antwoord van dit kind en dat Hij er naar uitziet dit kind persoonlijk te laten delen in het heil dat Hij aan de gemeente als geheel heeft gegeven.

Naar een artikel van wijlen ds. J. H. Velema